

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీమన్నిగమాంతమహాదేశికైః అనుగృహీతం

॥ శ్రీహయగ్రీవస్తోత్రం ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ శ్రీహయగ్రీవస్తోత్రం ॥

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధతాం సదా హృది ॥

జ్ఞానానందమయం దేవం నిర్మలస్ఫటికాకృతిం ।

ఆధారం సర్వవిద్యానాం హయగ్రీవముపాస్మహే ॥ 1 ॥

స్వతః సిద్ధం శుద్ధస్ఫటికమణిభూభృతృతిభటం

సుధాసద్ద్రీచీభిర్ద్యుతిభిరవదాతత్త్రిభువనం ।

అనంతైస్తయ్యంతైరనువిహితహేషాహాలహాలం

హతాశేషావద్యం హయవదనమీడీమహి మహాః ॥ 2 ॥

సమాహారః సామ్నాం ప్రతిపదమృచాం ధామ యజుషాం

లయః ప్రత్యూహానాం లహరివితతిర్బోధజలధేః ।

కథాదర్పక్షుభ్యత్యథకకులకోలాహాలభవం

హరత్స్వంతర్థ్వాంతం హయవదనహేషాహాలహాలః ॥ 3 ॥

ప్రాచీ సంధ్యా కాచిదంతర్నిశాయాః

ప్రజ్ఞాదృష్టేరంజనశ్రీరపూర్వా ।

వక్త్రీ వేదాన్ భాతు మే వాజివక్త్రా

వారీశాఖ్యా వాసుదేవస్య మూర్తిః ॥ 4 ॥

విశుద్ధవిజ్ఞానఘనస్వరూపం

విజ్ఞానవిశ్రాణనబద్ధదీక్షం ।

దయానిధిం దేహాభృతాం శరణ్యం

దేవం హయగ్రీవమహం ప్రపద్యే ॥ 5 ॥

అపౌరుషేయైరపి వాక్యపంచైః
 అద్యాపి తే భూతిమదృష్టపారాం ।
 స్తువన్నహం ముగ్ధ ఇతి త్వయైవ
 కారుణ్యతో నాథ కటాక్షణీయః ॥ 6 ॥

దాక్షిణ్యరమ్యా గిరిశస్య మూర్తిః
 దేవీ సరోజాసనధర్మపత్నీ ।
 వ్యాసాదయోఽపి వ్యపదేశ్యవాచః
 స్ఫురంతి సర్వే తవ శక్తిలేశైః ॥ 7 ॥

మందోఽభవిష్యన్నియతం విరించో
 వాచాం నిధే వంచితభాగధేయః ।
 దైత్యాపనీతాన్ దయయైవ భూయోఽపి
 అధ్యాపయిష్యో నిగమాన్ న చేత్ త్వం ॥ 8 ॥

వితర్కడోలాం వ్యవధూయ సత్త్వే
 బృహస్పతిం వర్తయసే యతస్త్వం ।
 తేనైవ దేవ త్రిదశేశ్వరాణాం
 అస్పృష్టడోలాయితమాధిరాజ్యం ॥ 9 ॥

అగ్నౌ సమిధార్చిషి సప్తతంతోః
 ఆతస్థివాన్ మంత్రమయం శరీరం ।
 అఖండసారైర్లవిషాం ప్రదానైః
 ఆప్యాయనం వ్యోమసదాం విధత్సే ॥ 10 ॥

యన్మూలమీదృక్ ప్రతిభాతి తత్త్వం
 యా మూలమామ్నాయమహోద్రుమాణాం ।
 తత్త్వేన జానంతి విశుద్ధసత్త్వాః
 తామక్షరామక్షరమాతృకాం త్వాం ॥ 11 ॥

అవ్యాకృతాద్యాకృతవానసి త్వం
 నామాని రూపాణి చ యాని పూర్వం |
 శంసంతి తేషాం చరమాం ప్రతిష్ఠాం
 వాగీశ్వర త్వాం త్వదుపజ్జవాచః || 12 ||

ముగ్ధేందునిష్యందవిలోభనీయాం
 మూర్తిం తవానందసుధాప్రసూతిం |
 విపశ్చితశ్చేతసి భావయంతే
 వేలాముదారామివ దుగ్ధసింధోః || 13 ||

మనోగతం పశ్యతి యః సదా త్వాం
 మనీషిణాం మానసరాజహంసం |
 స్వయం పురోభావవివాదభాజః
 కింకుర్వతే తస్య గిరో యథార్థం || 14 ||

అపి క్షణార్థం కలయంతి యే త్వాం
 ఆప్లావయంతం విశదైర్మయాఖైః |
 వాచాం ప్రవాహైరనివారితైస్తే
 మందాకినీం మందయితుం క్షమంతే || 15 ||

స్వామిన్ భవద్ధ్యానసుధాభిషేకాత్
 వహంతి ధన్యాః పులకానుబంధం |
 అలక్ష్మితే క్వాపి నిరూఢమూలం
 అంగేష్వివానందఘమంకురంతం || 16 ||

స్వామిన్ ప్రతీచా హృదయేన ధన్యాః
 త్వద్ధ్యానచంద్రోదయవర్ధమానం |
 అమాంతమానందపయోధిమంతః
 పయోభిరక్షాణ్ణ పరివాహయంతి || 17 ||

స్వైరానుభావాస్త్వదధీనభావాః
 సమృద్ధవీర్యాస్త్వదనుగ్రహేణ ।
 విపశ్చితో నాథ తరంతి మాయాం
 వైహారికీం మోహనపింఛికాం తే ॥ 18 ॥

ప్రాజ్ఞీర్మితానాం తపసాం విపాకాః
 ప్రత్యగ్రనిఃశ్రేయససంపదో మే ।
 సమేధిషీరంస్తవ పాదపద్మే
 సంకల్పచింతామణయః ప్రణామాః ॥ 19 ॥

విలుప్తమూర్ధన్యలిపిక్రమాణాం
 సురేంద్రచూడాపదలాలితానాం ।
 త్వదంఘ్రిరాజీవరజఃకణానాం
 భూయాన్ ప్రసాదో మయి నాథ భూయాత్ ॥ 20 ॥

పరిస్ఫురన్నూపురచిత్రభాను -
 ప్రకాశనిర్ఘాతతమోనుషంగాం ।
 పదద్వయాం తే పరిచిన్మహేఽంతః
 ప్రబోధరాజీవవిభాతసంధ్యాం ॥ 21 ॥

త్వత్కింకరాలంకరణోచితానాం
 త్వయైవ కల్పాంతరపాలితానాం ।
 మంజుప్రణాదం మణినూపురం తే
 మంజూషికాం వేదగిరాం ప్రతీమః ॥ 22 ॥

సంచింతయామి ప్రతిభాదశాస్థాన్
 సంధుక్షయంతం సమయప్రదీపాన్ ।
 విజ్ఞానకల్పద్రుమపల్లవాభం
 వ్యాఖ్యానముద్రామధురం కరం తే ॥ 23 ॥

చిత్తే కరోమి స్ఫురితాక్షమాలం
 సవ్యేతరం నాథ కరం త్వదీయం ।
 జ్ఞానామృతోదంచనలంపటానాం
 లీలాఘటీయంత్రమివాశ్రితానాం ॥ 24 ॥

ప్రబోధసింధోరరుణైః ప్రకాశైః
 ప్రవాళసంఘాతమివోద్వహంతం ।
 విభావయే దేవ సపుస్తకం తే
 వామం కరం దక్షిణమాశ్రితానాం ॥ 25 ॥

తమాంసి భిత్త్వా విశదైర్మయాఖైః
 సంప్రీణయంతం విదుషశ్చకోరాన్ ।
 నిశామయే త్వాం నవపుండరీకే
 శరద్ధనే చంద్రమివ స్ఫురంతం ॥ 26 ॥

దిశంతు మే దేవ సదా త్వదీయాః
 దయాతరంగానుచరాః కటాక్షాః ।
 శ్రోత్రేషు పుంసామమృతం క్షరంతీం
 సరస్వతీం సంశ్రితకామధేనుం ॥ 27 ॥

విశేషవిత్పారిషదేషు నాథ
 విదగ్ధ గోష్ఠీసమరాంగణేషు ।
 జిగీషతో మే కవితార్కికేంద్రాన్
 జిహ్వార్గ్రసింహాసనమభ్యుపేయాః ॥ 28 ॥

త్వాం చింతయన్ త్వన్మయతాం ప్రపన్నః
 త్వాముద్గృణన్ శబ్దమయేన ధామ్నా ।
 స్వామిన్ సమాజేషు సమేధిషీయ
 స్వచ్ఛందవాదాహవబద్ధశూరః ॥ 29 ॥

నానావిధానామగతిః కలనాం
 న చాపి తీర్థేషు కృతావతారః |
 ధ్రువం తవానాథపరిగ్రహాయాః
 నవం నవం పాత్రమహం దయాయాః || 30 ||

అకంపనీయాన్యపనీతిభేదైః
 అలంకృషీరన్ హృదయం మదీయం |
 శంకాకళంకాపగమోజ్జ్వలాని
 తత్త్వాని సమ్యంచ తవ ప్రసాదాత్ || 31 ||

వ్యాఖ్యాముద్రాం కరసరసిజైః పుస్తకం శంఖచక్రే
 బిభ్రద్భిన్నస్ఫటికరుచిరే పుండరీకే నిషణ్ణః |
 అమ్లానశ్రీరమృతవిశదైరంశుభిః ప్లావయన్ మాం
 ఆవిర్భూయాదనఘమహిమా మానసే వాగధీశః || 32 ||

వాగర్థసిద్ధిహేతోః
 పఠత హయగ్రీవసంస్తుతిం భక్త్యా |
 కవితార్కికకేసరిణా
 వేంకటనాథేన విరచితామేతాం || 33 ||

|| ఇతి శ్రీహయగ్రీవస్తోత్రం సమాప్తం ||
 కవితార్కికసింహాయ కల్యాణగుణశాలినే |
 శ్రీమతే వేంకటేశాయ వేదాంతగురవే నమః ||